

Світлана ТЮТЮННИК

к.е.н., доцент, професор кафедри
бухгалтерського обліку та економічного контролю

Жанна ДЕМОЧКО

здобувач вищої освіти за СВО «Магістр»
Полтавська державна аграрна академія

ПРОГНОЗУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Прогнозування за своєю суттю є важливим інструментом в руках керівника, тому що за допомогою прогнозів можна досить точно визначити тенденцію розвитку підприємства, галузі, цілої країни. Дослідження соціально-економічного прогнозування як інструменту проектування майбутнього та його ролі у функціональній структурі механізму розвитку продовольства є надзвичайно актуальним.

Держава є складною організаційною структурою, елементи якої впливають на функціонування всієї системи в цілому. Тому дуже важливо правильно спрямувати діяльність управлінського апарату на процвітання всієї країни, а також її громадян [3].

Система - це динамічний комплекс взаємопов'язаних між собою елементів (підсистем), упорядкований по відносінах як між системою і її елементами, так і між самими елементами, що володіє цілком визначеними властивостями, найбільш істотними з яких є єдність системи, її цілісність.

Крім цілісності, система володіє такими властивостями, як структура, ієрархічність, функціональність, безперервність функціонування, цілеспрямованість, нескінченність, керованість і ряд інших [1].

СЕС представляє собою велику систему, що характеризується різноманіттям складових її елементів, які можна об'єднати в досить широкі підсистеми - економічну (виробничо-технологічну) і соціальну (рис. 1).

Відповідно до системного підходу на вході СЕС можна виділити такі

елементи (об'єкти), які впливають на функціонування і розвиток СЕС і є при розробці прогнозів її «прогнозним фоном»:

- світова система, її стан, перспективи розвитку, основні характеристики, що впливають на функціонування і розвиток СЕС;
- природний потенціал (наявність і якість природних ресурсів і тваринного світу);
- людський потенціал (рівень освіти і здоров'я людей);
- науково-технічний потенціал (штучна природа);
- екологія (стан довкілля людей, навколишнього середовища);
- внутрішньополітичний пристрій;
- рівень моралі, яка панує в країні;
- релігійний фактор.

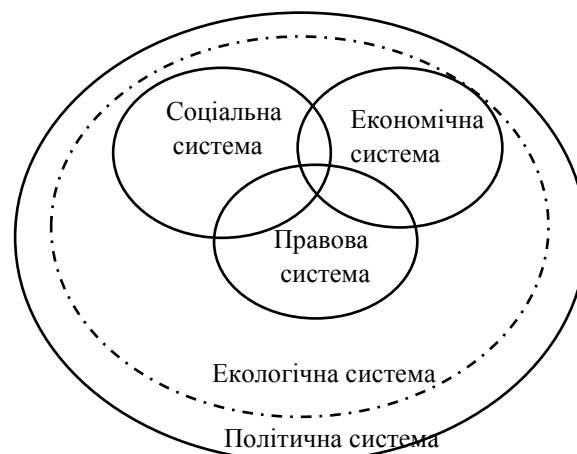

Рисунок 1. Структура соціально-економічної системи [1]

Резюмуючи сказане вище, можна виділити основні цілі соціально-економічної системи країни, які повинні бути здійснені під егідою державних органів:

а) гармонійний розвиток особистості, забезпечення кожного члена суспільства мінімальними умовами, що забезпечують його свободу і безпеку по всіх аспектах;

б) динамічний і ефективний безкризовий розвиток країни;

в) забезпечення національної безпеки країни: політичної, економічної (в тому числі продовольчої), соціальної, екологічної, військово-стратегічної [2].

Найбільш значущими для цілей прогнозування СЕС є дані по таких

галузях як: промисловість, сільське господарство, будівництво, транспорт і зв'язок, торгівля і громадське харчування, охорона здоров'я, народна освіта, культура і мистецтво, наука і наукове обслуговування [3].

Існує безліч методів прогнозування, однак для цілей соціально-економічного прогнозування використовуються тільки деякі з них.

За рівнем формалізації методи прогнозування можуть бути інтуїтивними і формалізованими. Інструменти інтуїтивного прогнозування використовуються для відносно простих об'єктів прогнозування або для об'єктів, які в силу своєї складності не піддаються аналітичному прогнозуванню.

Виходячи зі способу отримання інформації, виділяють наступні індивідуальні методи оцінки:

- інтерв'ю;
- аналітична доповідна записка;
- складання сценарію і т. п.

Колективні експертні оцінки можуть бути отримані шляхом:

- анкетування;
- методу комісій;
- методу мозкового штурму та ін.

Формалізовані методи прогнозування використовуються для тих випадків, коли інформація щодо об'єкта прогнозування має кількісний характер, а вплив різних чинників піддається опису за допомогою математичних формул.

Ця група методів прогнозування заснована на математичній теорії, що забезпечує високу достовірність і точність прогнозів і скорочує термін їх виконання.

Сучасні комп'ютерні методики соціально-економічного прогнозування засновані на застосуванні бази економетричних даних, економіко-математичних та імітаційних динамічних моделей, які об'єднують експертні, що моделюють і математико-статистичні блоки [2].

Аналіз галузей СЕС за допомогою цих методів в сукупності дає уявлення про те, як розвивається держава, наскільки міцне економічне становище як

всередині країни, так і на світовій арені. Соціальний аспект також дуже важливий, тому що він є основною характеристикою при аналізі стабільності тієї або іншої країни, і нерозривно пов'язаний з економічним аспектом. Тому аналіз і прогнозування соціально-економічного розвитку дуже важливі для подальшого розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Гресць В.М., Клебанова Т.С., Черняк О.І., Іванов В.В., Дубровіна Н.А. Моделі і методи соціально-економічного планування: підручник. Харків: ІНЖЕК, 2005. 396 с.
2. Дячун О.Д. Прогнозування продажу та його методи в системі управління підприємством. *Сучасні соціально-економічні проблеми теорії та практики розвитку економічних систем*: колективна монографія. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2016. С. 129–150.
3. Яцура В.В., Сенишин О.С., Горинь М.О. Соціально-економічне прогнозування: навч. посіб. Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2010. 412 с.